

**Schoolondersteuningsprofielen
Plein013
2016**

Basisschool Achthoeven

Rapport audit

School-Ondersteuningsprofiel IVO

Naam onderwijsvoorziening: Basisschool Achthoeven

Datum bezoek: 17 november, 2015

In opdracht van: Plein013

Rapporteur: Sicco Baas

Sardes, Utrecht

December 2015

Inleiding

Uw school¹ biedt ondersteuning aan leerlingen die speciale onderwijsbehoeften hebben. Wanneer uw school tegen haar grenzen aanloopt, is er de mogelijkheid om de leerling en zijn of haar ouders² te verwijzen naar een andere school, bijvoorbeeld een school voor speciaal (basis)onderwijs.

Scholen verschillen in de ondersteuning die zij (kunnen) bieden. Uit verwijsgedrag van scholen bijvoorbeeld blijkt dit heel duidelijk: een leerling waarbij de ene school tegen de grenzen van haar ondersteuning aanloopt, kan op een andere school zonder al te veel inspanning passend onderwijs krijgen. Soms is de reden makkelijk aanwijsbaar: een school in een gebouw met veel trappen en weinig ruimte is niet zomaar passend voor een leerling in een rolstoel. Maar meestal is het lastiger om aan te geven wanneer een leerling niet, en wanneer wel, op de school terecht kan.

Zowel voor de school zelf, als voor ouders en voor de bovenschoolse organisatie die het bovenschoolse netwerk van ondersteuningsvoorzieningen inricht (schoolbestuur, samenwerkingsverband po Plein013, regionaal netwerk Passend Onderwijs), is het van belang te weten waar de school staat voor wat betreft de ondersteuning en wat mogelijkheden zijn om de ondersteuning te versterken en eventueel uit te breiden.

Uw school maakt onderdeel uit van samenwerkingsverband Plein013. Van alle scholen van dit samenwerkingsverband is in najaar 2013 het ondersteuningsprofiel in kaart gebracht. We brengen de profielen nu, in 2015, opnieuw in kaart, op een vergelijkbare manier als in 2013. De inhoud van de rapportage is iets uitgebreid, en wat anders geordend dan de rapportage in 2013. Wij hopen hiermee de informatie nog beter leesbaar aan te bieden, zonder de vergelijkbaarheid met 2013 te verliezen.

Om het schoolprofiel in kaart te brengen verzamelden wij informatie op vijf domeinen:

1. de *diversiteit* van de leerlingenpopulatie van de school
2. de *ruimte voor verschillen* tussen leerlingen, die de manier van onderwijs geven op de school biedt
3. de beschikbaarheid van *extra voorzieningen* bij de school op de volgende vijf 'velden':
  - a. extra handen / omvang van de klassen
  - b. speciale onderwijsmaterialen
  - c. mogelijkheden van de ruimtelijke omgeving
  - d. expertise (teamexpertise en individuele expertise van leerkrachten/medewerkers)
  - e. samenwerking met (zorg)instanties buiten het onderwijs
4. de *borging* van de extra ondersteuning voor leerlingen in de organisatie van het onderwijs
5. de intensiteit en omvang van de *samenwerking* met anderen binnen het samenwerkingsverband Plein013, en in het bredere onderwijsveld

In termen van vraag en aanbod zou het eerste domein, de leerlingenpopulatie, gekarakteriseerd kunnen worden als de vraag. Aan die vraag komt de school tegemoet met haar aanbod, gekarakteriseerd op de domeinen 2 t/m 5.

Binnen het aanbod van de school heeft het tweede domein een andere status dan de domeinen 3, 4 en 5. De ruimte die de manier van onderwijsgeven biedt voor de verschillende onderwijsbehoeften (domein 2) vormt de basis van de mogelijkheden die de school kan bieden. Bijvoorbeeld inzet van extra voorzieningen (domein 3) heeft minder zin wanneer de school in haar manier van lesgeven heel beperkt om kan gaan met verschillen. Omdat het tweede domein een belangrijk aspect van het profiel is nemen we een korte toelichting op (zie kader).

---

¹ Waar in dit rapport korthedshalve staat 'school', wordt steeds bedoeld 'school of arrangement', waarbij een arrangement kan zijn een s(b)o, een talentklas of een andere vorm van door het swv georganiseerde ondersteuning.

² Waar in dit rapport korthedshalve staat 'ouders' wordt steeds bedoeld 'ouders of verzorgers'.

Toelichting op de ruimte voor verschillen in de manier van onderwijs bieden

De ruimte die onderwijs biedt aan verschillen tussen leerlingen wordt in belangrijke mate bepaald door het onderwijsconcept van de school. Meer specifiek: door de mate waarin de lesstof dan wel de individuele onderwijsbehoefte van de leerling uitgangspunt van het lesprogramma is. Dit kan worden gezien als een dimensie die loopt van methode-gestuurd naar leerling-gestuurd.

Aan het ene uiterste van die dimensie staan de scholen die bijna de volledige lestijd de methode als leidraad hanteren. Leerlingen die onvoldoende uit de weg kunnen met de standaardmethode krijgen herhalingsstof, extra instructie of verdiepingsstof – zoals die binnen de methode is gegeven. Het gemiddelde niveau en tempo van de standaardmethode is maatgevend. Scholen die dit concept welbewust hanteren zijn vaak van opvatting dat 'een leerling bij de groep houden' betekent dat de leerkracht zijn of haar uiterste best doet om de zwakkere leerling voor wat betreft zijn of haar prestaties zoveel mogelijk bij de gemiddelde groep aan te laten haken.

Het andere uiteinde van de dimensie wordt bezet door scholen die hun onderwijsconcept afstemmen op de leerlingen die op dat moment de klas vormen. De start ligt bij de individuele onderwijsbehoeften van leerlingen met hun individuele ontwikkelings- en leerlijnen. Het overzicht van die lijnen in de groep geeft mogelijkheid tot het bundelen van de leerlijnen waar deze (bijna) samenvallen. De instructieplanning wordt afgestemd op deze gebundelde leerlijnen. De werkvormen in de groep zijn vaak heterogeen, waardoor 'een leerling bij de groep houden' hier een gelijke betekenis heeft voor elke leerling. Bij een dergelijk concept worden veelal ook standaardmethoden en methode-gebonden toetsen gebruikt, maar dan als middel zonder dat zij direct het didactisch en pedagogisch handelen sturen.

Alle scholen hebben te maken met verschillen tussen kinderen. Relevant voor Passend Onderwijs zijn verschillen tussen leerlingen op het gebied van:

- leercompetenties
- leerstijlen
- gedragscompetenties
- gedragsstijlen
- culturele achtergronden
- gezinsachtergronden

Van een extra vergroting van de range van onderwijsbehoeften in een klas is sprake bij combinatieklassen.

Leerkrachten op scholen die vooral methode-gestuurd werken, rekken naarmate er meer verschillende kinderen in hun klas zitten, de mogelijkheden van hun onderwijsaanbod steeds verder op.

Manieren om binnen het methode-gestuurde concept onderwijs te bieden aan leerlingen met verschillende onderwijsbehoeften zijn o.a.:

- het groeperen van handelingsplannen;
- het werken in niveaugroepen;
- zelfstandig werken;
- vergroting van de expertise van de leerkracht;
- incidentele toepassing van vormen van leren in heterogene groepen;
- de keuze van methodes die heel veel ruimte bieden voor gedifferentieerd werken.

Omdat het uitgangspunt van de les bepaald is door de centrale aanpak van de methode, betekent elke nieuwe onderwijsbehoefte een extra aanpassing bij die aanpak. Wanneer veel aanpassingen nodig zijn, beleeft de leerkracht dit vaak als een stapeling van taken, en daarmee als een toenemende belasting. Soms uit zich dit door de behoefte van de leerkracht aan steeds meer orde en rust in de klas, om de controle te kunnen houden over alle verschillende activiteiten die gelijktijdig plaatsvinden. Met het toenemen van de organisatorische belasting van de leerkracht, blijft er minder tijd en energie over voor het ter plekke inspelen op specifieke behoeften van leerlingen op het moment dat die zich aandienen.

Het methode-gestuurde onderwijsconcept is begrensd in haar capaciteit om kinderen met andere onderwijsbehoeften op te nemen.

De informatie voor dit school-ondersteuningsprofiel is verzameld door middel van

- een beperkt documentatie-onderzoek (organisatie en kengetallen school)
- een interview met sleutelfiguren uit de school (minimaal de directeur, een intern begeleider, een leerkracht en een ouder) - aanwezig waren:
  - mw. Ineke Smulders (wnd. directeur)
  - mw. Mariette v/d Plas (IB)
  - mw. Claudia Filippo (bouwco/lkr / dir-ondersteuner)
  - mw. Lily Wentholt (consulent Plein 013)
  - mw. Esther Schepen (ouder)
  - mw. Loes Verhoeven (ouder)
- observaties bij enkele lessen: groep 1/2 – werk les, groep 5 – Spelling, groep 3 – leesmotivatie/afronding van het ochtendprogramma
- een teamgesprek - aanwezig waren: het volledige team

Het interview en de observaties richtten zich vooral op *de stand van zaken*, op hoe in de praktijk van nu de lessen gegeven worden, en wat de mogelijkheden zijn voor leerlingen die een ongewone ondersteuningsbehoefte hebben.

Het teamgesprek is gevoerd aan de hand van een aantal stellingen en uitspraken. De focus van het gesprek ligt bij de *opvattingen en ambities* van de gespreksdeelnemers als het gaat om het bieden van onderwijs aan leerlingen met een verschillende onderwijsbehoefte.

Het beeld van de stand van zaken (interview en observaties) en de opvattingen en ambities (teamgesprek) vullen elkaar aan.

De profielsamenvatting die hierna volgt geeft een overzicht over alle opbrengsten, samengevat door de rapporteur in een weging ten opzichte van andere scholen van dezelfde schoolsoort. Waar mogelijk is de vergelijking gemaakt met het gemiddelde van de Nederlandse scholen zoals die uit statistisch overzicht en onderzoek bekend is. In aanvulling daarop profileren wij de school op basis van onze ervaring met audits op honderden scholen. Vanuit het streven om de betrouwbaarheid van de profilering zo hoog mogelijk te stellen, is de profilering bovendien getoetst aan onderling afstemming tussen de auditoren die de scholen van Plein013 bezochten.

Na de profielsamenvatting staat in de *bijlage: opbrengsten interview* de belangrijkste informatie zoals die is aangereikt door de geïnterviewden, aangevuld met informatie uit het dataformulier.

Beide onderdelen, de *profielsamenvatting* en de *opbrengsten interview*, volgen de indeling in de vijf domeinen, zodat u de informatie eenvoudig aan elkaar kunt koppelen.

Wij wijzen er op dat de informatieverzameling veelzijdig en uitgebreid is geweest, maar niet alle informatie van alle leerkrachten betrof, en bovendien beperkt is door het karakter van een momentopname.

Profielsamenvatting: positie van de school, grenzen en groeimogelijkheden

Korte impressie van de school:

In Udenhout staan drie basisscholen, Achthoeven is een van deze drie.

De school is gehuisvest in een multifunctionele accommodatie en maakt gebruik van twee verdiepingen. De peuterspeelzaal, de voor- en naschoolse opvang en de openbare Jenaplanschool bevinden zich ook in het gebouw. Op de eerste en tweede verdieping zijn tevens woonappartementen.

Achthoeven is een katholieke school en een van de 16 scholen en 2 peuterspeelzalen van het schoolbestuur, Tangent. Tangent heeft scholen in Tilburg, Berkel-Enschot, Udenhout, Goirle en Gilze-Rijen. Er werken ongeveer 500 leerkrachten, deze geven onderwijs en ondersteuning aan ongeveer 5000 basisschoolleerlingen en 120 peuters.

De uitgangspunten van Achthoeven zijn de drie basisbehoeften van te weten Relatie, Competentie en Autonomie (Luc Stevens). De school ziet het als een uitdaging om zo goed mogelijk rekening te houden met de verschillen tussen de kinderen zoals tempo, ontwikkelingsniveau, leerstijl en begaafdheid. De basis is: adaptief onderwijs op maat.

Ten tijde van de audit wordt Achthoeven bezocht door ruim 360 leerlingen, verdeeld over 16 groepen, te weten 3 groepen 1/2 en 6 en 2 groepen 3, 4, 5, 7, 8.

Domein 1: Diversiteit van de leerlingenpopulatie

Domein 1. Kijkend naar de bevroagde aspecten van *de leerlingenpopulatie* is de populatie van de school ten opzichte van ten opzichte van andere scholen in Nederland

- ☐ meer homogeen
- ☒ vergelijkbaar
- ☐ meer heterogeen

Domein 2: Ruimte voor verschillen

In het volgende schema wordt het onderwijsconcept van Achthoeven weergegeven in de relatie tussen de mate waarin de lesmethode sturend is en de mate waarin diversiteit van leerlingen opgevangen kan worden.

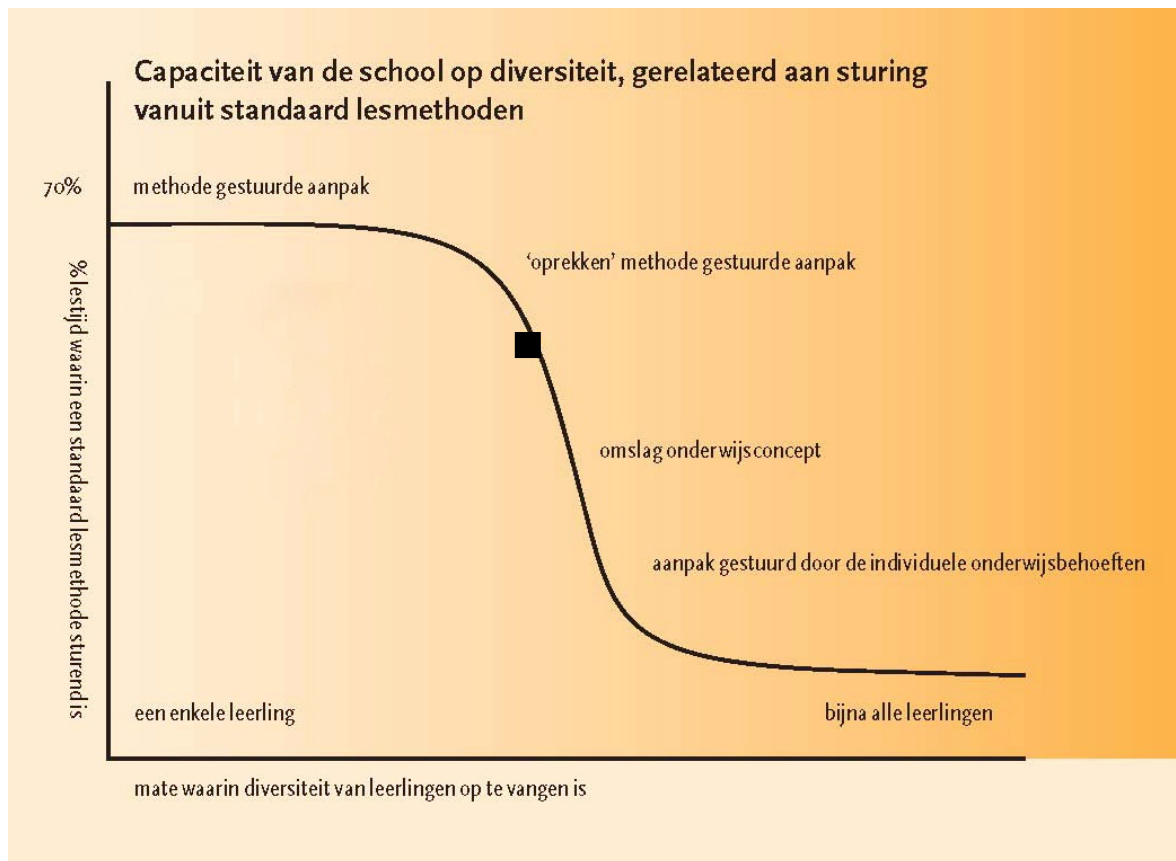
De gebogen lijn geeft van links naar rechts een mogelijk model van de ontwikkeling van een onderwijsconcept, startend bij het leerstofjaarklassensysteem met een strakke hantering van standaardmethoden. Via het oprekken van de methode-gestuurde aanpak toont het model een omslag in de aanpak naar het starten van de lesinhoud bij de individuele onderwijsbehoeften van de leerlingen in de klas.

Let wel: de richting van links naar rechts geeft alleen een wenselijke richting aan wanneer:

- De school meer ruimte wil bieden aan de bestaande diversiteit onder de leerlingen.
- De school meer leerlingen met speciale onderwijsbehoeften onderwijs wil kunnen bieden.
- De leerlingenpopulatie van de school steeds meer divers wordt.

Scholen bevinden zich ergens op de gebogen lijn.

Achthoeven bevindt zich op positie ■

Domein 2. De antwoorden op de vragen over de manier van onderwijzen en het *omgaan met verschillen* geven het beeld van een school die

---

- ☐ basisondersteuning biedt aan leerlingen (passend bij een netwerkschool)
- ☐ enige extra ruimte biedt voor verschillen tussen leerlingen (passend bij een netwerkschool plus)
- ☒ veel extra ruimte biedt voor verschillen tussen leerlingen (passend bij een smalle ondersteuningsschool)
  - ☐ mede door een duidelijke aanpak, gedragen door het volledige team (passend bij een brede ondersteuningsschool)

Domein 3: De vijf velden van voorzieningen

Domein 3. De school heeft meer dan de fundamentele *voorzieningen* voor wat betreft

---

- ☒ extra 'handen' in de klas, te weten: onderwijs assistent uit PGB-budget / 6 dagen per week extra ondersteuning door onderwijs assistent en plusleerkracht (1 dag)
- ☐ onderwijsmaterialen
- ☐ de ruimtelijke omgeving
- ☒ specialistische expertise, te weten; cognitieve beperkingen / motorische beperkingen / autisme / gedragsproblemen / dyslexie / hoogbegaafdheid
- ☐ contacten met externe relaties

Deze beschikbaarheid van voorzieningen past bij een netwerkschool plus of smalle ondersteuningsschool.

Domein 4: Borging

Domein 4. De borging in de organisatie van de extra ondersteuning voor leerlingen gebeurt

---

- ☒ op alle gevraagde aspecten overwegend planmatig (passend bij een smalle ondersteuningsschool, een brede ondersteuningsschool en een inclusieve school)
- ☐ op de meeste gevraagde aspecten planmatig, op enkele niet (passend bij een netwerkschool plus)
- ☐ op enkele gevraagde aspecten planmatig, op de meeste niet (passend bij een netwerkschool)
- ☐ op geen enkele van de gevraagde aspecten planmatig

Domein 5: Samenwerking binnen het onderwijs

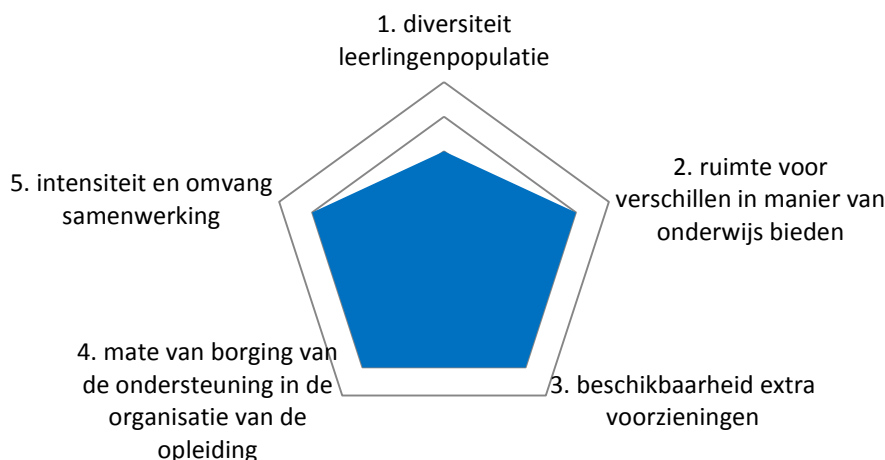
Domein 5. De samenwerking met onderwijspartners binnen en buiten Plein013 is

---

- ☐ intensief, in een stevig netwerk met veel partners (passend bij een brede ondersteuningsschool en een inclusieve school)
- ☒ intensief met enkele partners, beperkt met andere (passend bij een smalle ondersteuningsschool)
- ☐ matig intensief met enkele partners, beperkt met andere (passend bij een netwerkschool plus)
- ☐ beperkt (passend bij een netwerkschool)

Het ondersteuningsprofiel in één oogopslag

Over het geheel genomen is Achthoeven te karakteriseren als een **smalle ondersteuningsschool**.

Er zijn verbanden tussen de vijf onderdelen van het ondersteuningsprofiel. De diversiteit van de leerlingenpopulatie(1) zegt iets over de noodzaak van omgaan met verschillen (2). De effectiviteit van extra voorzieningen (3) hangt samen met het onderwijsconcept (2). Enzovoort.

Elk van de vijf onderdelen van het profiel is weergegeven op een vijfpuntschaal in een van de punten van bovenstaande vijfhoek: van beperkt (dicht bij het centrum van de vijfhoek) tot ruim (aan de buitenrand van de vijfhoek). Deze visualisatie is bedoeld als 'radar' voor opvallende kenmerken van het profiel; er is geen 'wenselijke' vorm.

Dit profiel geeft een beeld van de situatie op basis van documenten, het interview, de waarnemingen tijdens de observaties, en de informatie die bij het teamgesprek naar boven kwam.

Een korte toelichting, per domein, op de plaatsing in de grafiek vullen wij voor domein 2 tot en met 5 aan met een suggestie voor verdere ontwikkeling, voor *het geval dat* verdere ontwikkeling op dit domein wenselijk is. Dit laatste zeggen wij met nadruk, wij hebben geen opvatting over die wenselijkheid.

1. Over de diversiteit van de leerlingenpopulatie.

Hierbij kijken wij naar een combinatie van achtergrondkenmerken van leerlingen, en kenmerken van leren en gedrag.

Toelichting op de profilering:

De achtergrond van de ouders van de leerlingen is redelijk homogeen, echter de school ervaart veel diversiteit in niveauverschillen bij de populatie. Veel leerlingen hebben te maken met echtscheiding en veranderende gezinssamenstelling. Dit heeft invloed op het gedrag en de leerprestaties.

2. Over de ruimte voor verschillen binnen het onderwijsconcept.

Dit gaat over de manier van lesgeven in de groep. Belangrijk zijn onder meer de wijze waarop de les is ingericht, de diversiteit in het lesmateriaal, en de mate van dialoog of interactie tussen leerkracht en leerling, en tussen leerlingen onderling.

Toelichting op de profilering:

Er wordt gewerkt volgens het leerstofjaarklassensysteem. Het lesmodel dat wordt gehanteerd is het DI-model. Verder gebruikt het team veel coöperatieve werkvormen waardoor het op eigen niveau zelf ontdekken en leren van elkaar vorm wordt gegeven. Tijdens de lesbezoeken is gezien dat er gedifferentieerd werd en rekening gehouden werd met de naaste zone van ontwikkeling. Leerlingen

zoeken tijdens hun werken voor hen de geschikte werkplek in het lokaal, dit gaat vloeiend. Zichtbaar is dat er zo flexibel mogelijk met de onderwijs- en ondersteuningsbehoeftes wordt omgegaan. Mooi voorbeeld is wellicht dat de groepen 8 vooraf aan het thema de toets afnemen. Hieruit blijkt welke leerlingen de stof al beheersen en welke niet waardoor de leerkracht het lesaanbod veel gericht aan kan bieden en beter kan verdelen.

Als verdere ontwikkeling op dit domein wenselijk is:

Uit de gesprekken en de attitude blijkt dat de school zich steeds meer ontwikkelt richting een afgestemd leerstofaanbod voor de leerlingen. Methodes die worden gebruikt probeert men zo te hanteren dat ze zo passend mogelijk zijn. Doordat goed gekeken wordt naar de behoefte van de populatie is deze ontwikkeling een automatisch gevolg. Het is een continue proces dat nog lang niet uitgegroeid is.

3. *Over de beschikbaarheid van extra voorzieningen.*

Extra voorzieningen zijn: extra 'handen' in de klas (of klassenverkleining), extra onderwijsmaterialen, extra mogelijkheden in de ruimtelijke omgeving, specialistische expertise, en samenwerking met instanties buiten het onderwijs.

Toelichting op de profilering:

Gelet op het leerlingenaantal en de grote diversiteit is er relatief weinig extra ondersteuning van RT en/of onderwijsassistent. Hierdoor is het team wel genoodzaakt om zelf oplossingen te bieden voor de extra ondersteuningsbehoeftes. Teamexpertise ligt vooral op het gebied van kijken naar de behoeftes van het kind, het hanteren van het DI-model met veel coöperatieve werkvormen. Hierbij helpt ook het werken met het programma van 'De Vreedzame School' met elementen van PBS. De samenwerking met instanties buiten het onderwijs zijn naar behoefte en vooral functioneel.

Als verdere ontwikkeling op dit domein wenselijk is:

De ontwikkeling die in gang is gezet zal ertoe leiden dat de school steeds meer diversiteit aankan.

4. *Borging van de ondersteuning in de organisatie van de school.*

Van stevige borging is sprake wanneer er beleid, leerlingvolgsystemen, procedures en afspraken zijn, die voor alle betrokkenen helder zijn en door alle teamleden worden toegepast. Een heldere, consistent toegepaste taakverdeling is onderdeel van de borging.

Toelichting op de profilering:

De ondersteuningsstructuur is ingebed in het school- en bestuursbeleid. Achthoeven gebruikt het Cito LVS met daarnaast het Esis-administratie systeem. Voor sociaal emotionele ontwikkeling wordt Scoll gebruikt en het programma van Vreedzame school.

Als verdere ontwikkeling op dit domein wenselijk is:

Niet van toepassing

5. *Over de intensiteit en omvang van de samenwerking.*

Gekeken wordt naar de mate waarin de begeleiding van de leerling binnen het onderwijs wordt afgestemd met die van de verschillende partners buiten het onderwijs.

Toelichting op de profilering:

In algemene zin is de samenwerking met andere organisaties naar behoefte en functioneel, met name gericht op ondersteuning en begeleiding van de individuele leerlingen of ondersteuningsvraag. De samenwerking met en de faciliteiten van Plein 013 worden zeer gewaardeerd, met name de inzet van de consulent en de andere diensten die het swv biedt, bijv Intermezzo. Het komt erop neer dat alle vragen die gesteld worden op adequate manier worden opgepakt.

Als verdere ontwikkeling op dit domein wenselijk is:

Niet van toepassing

Samenvatting opvattingen en ambities van het team gericht op het omgaan met leerlingen die een speciale ondersteuningsbehoefte hebben:

Het team van Achthoeven staat open voor ontwikkelingen die te maken hebben met ondersteuningsbehoeften van leerlingen. Zij denkt in mogelijkheden en gaat, met als voorbeeld de waarnemend directeur en de IB-er de uitdaging graag aan. De gesproken ouders zijn tevreden, met name over de inzet en de professionaliteit van het team. Ook de zorgvuldigheid waarmee de school de ondersteuningsbehoefte in kaart brengt, de afweging of de school kan bieden wat nodig is en de begeleiding van de ouders hierin. Daarnaast wordt de laagdrempeligheid en de wijze van communiceren erg gewaardeerd.

Bijlage: Opbrengsten interview

Domein 1: de diversiteit van de leerlingenpopulatie:

De leerlingen op de school verschillen in hun achtergrond v.w.b.:

- *opleidingsniveau van de ouders, sociaal economische achtergrond:*

- ☒ weinig, het opleidingsniveau en de sociaaleconomische achtergrond is over het algemeen
- ☐ laag
- ☒ gemiddeld
- ☐ hoog
- ☐ matig
- ☐ sterk

Toelichting:

Achthoeven is voor 99% een witte school te noemen en het niveau en culturele achtergrond van de ouders is meer homogeen dan heterogeen te noemen. Wel bezoeken veel leerlingen van gescheiden ouders de school. Dit betekent veel één-ouder gezinnen en nieuw samengestelde gezinnen. De school merkt dit aan het gedrag en de motivatie van de populatie.

- *thuis taal:*

- ☒ weinig
- ☐ matig
- ☐ sterk

Toelichting:

Hoofdzakelijk Nederlandstalig.

- *culturele achtergrond*

- ☒ weinig
- ☐ matig
- ☐ sterk

Toelichting:

Nederlandse cultuur, waarbij opgemerkt moet worden dat ouders erg betrokken zijn bij de school, dat zij ook kritisch zijn en het team aanspreken op zaken die hen opvallen of waar zij het niet mee eens zijn. Tijdens het gesprek wordt aangegeven dat de leraren hier goed mee om kunnen gaan en zich verplaatsen in de positie van de ouders.

De leerlingen op de school verschillen v.w.b.:

- *niveau van leren*

- ☐ weinig
- ☐ matig
- ☒ sterk

Toelichting:

Hoewel de achtergrond van de leerlingen niet zo divers is, is er wel veel diversiteit in leren en ondersteuningsbehoefte. Een brede range van ondersteuning is nodig (IQ's van 65 t/m 143), daarom wordt er lesgegeven volgens het DI-model en wordt de 1-zorgroute gehanteerd.

Gemiddeld zijn er 2 OPP's per groep. Dit vereist veel deskundigheid en een goed klassenmanagement. De leerkrachten kunnen hier goed mee omgaan en creëren een veilige omgeving voor de leerlingen.

- *leerstijlen*

☐	weinig
☐	matig
☒	sterk

Toelichting:

De school geeft aan dat er veel coöperatieve werkvormen worden gehanteerd, hetgeen betekent dat veel leerstijlen aan bod komen en kinderen kunnen kiezen wat bij hen past.

Hoeveel leerlingen hebben

- *speciale behoeften in het verwerken van informatie*

☐	weinig (minder dan 20 %)
☒	een matig aantal (20 tot 40 %)
☐	veel (meer dan 40%)

Toelichting:

Per groep zijn er gemiddeld 4 leerlingen die verlengde instructie nodig hebben, hoewel dit natuurlijk per vak en groep verschilt.

- *speciale behoeften in het gedrag, in de omgang (begrenzing van het gedrag, stimulering tot activiteit, begrip van de sociale omgang)*

☒	weinig (minder dan 20 %)
☐	een matig aantal (20 tot 40 %)
☐	veel (meer dan 40 %)

Toelichting:

Met name begrenzing van het gedrag wordt hier bedoeld. Dit heeft er toe geleid dat de school werkt met de methodiek van 'Vreedzame school' met kenmerken van PBS hierin verweven.

Domein 2: de ruimte die de manier van lesgeven biedt voor speciale ondersteuningsbehoeften,

Tijdens het interview is gevraagd de manier van lesgeven te plaatsen op een aantal dimensies.

Karakteriseer het onderwijs op de school op de onderstaande dimensies. Een '1' betekent sterk in de richting van de eerste pool en een '4' sterk in de richting van het tweede uiterste.

	1	2	3	4	
overdragen van kennis	☐	☒	☐	☐	zelf ontdekken
kennis verwerven	☐	☐	☒	☐	werken met kennis
klassikaal leren	☐	☐	☒	☐	individueel en groepjes-leren
sturing van het leren door de leerkracht	☒	☐	☐	☐	leerlingen sturen eigen leren
alle leerlingen op basisniveau brengen	☐	☐	☐	☒	het maximale uit elke leerling halen
leerstof bepaalt leerweg	☐	☐	☒	☐	beginsituatie leerling bepaalt leerweg
nadruk op gestructureerde opdrachten	☐	☒	☐	☐	nadruk op vrije opdrachten
gelijke normering prestaties	☐	☐	☐	☒	beoordeling t.o.v. eerdere eigen prestaties
beoordeling door leerkracht	☐	☐	☒	☐	zelfbeoordeling door leerling
evaluatie onderwijs door leerkracht	☐	☒	☐	☐	evaluatie samen met leerlingen

Toelichting:

- Door het inzetten van veel coöperatieve werkvormen verschuift het 'overdragen van kennis' steeds meer naar 'zelf ontdekken'
- Het is een bewuste mix van 'klassikaal leren' en 'individueel- en in groepjes leren', meestal is er een korte klassikale introductie, eventueel met instructie en dan gaat ieder aan de slag, individueel of in sub-groepen.
- Er wordt altijd rekening gehouden met het niveau van de leerling, meestal binnen de methode, maar als dat niet lukt naast de methode. Meestal wordt de methode gevolgd, echter hiervan afwijken is geen probleem, mits beredeneerd.
- Het team van Achthoeven wil steeds meer naar het zelf beoordelen van de leerling en is hier voorzichtig mee gestart.

Hoe wordt binnen de school met speciale onderwijsbehoeften omgegaan?

Reactie op speciale onderwijsbehoeften

- ☐ vooral met individuele aandacht, buiten de groep
- ☒ vooral met individuele aandacht, in dezelfde ruimte, maar apart van de groep
- ☒ vooral met groepsaandacht in homogene subgroepen
- ☒ vooral met individuele aandacht geïntegreerd in de groepsaanpak

Toelichting:

Alle extra ondersteuning, zowel van de onderwijsassistent als van de RT-er, vindt in de eigen groep plaats. De school wil altijd meedenken of therapieën onder schooltijd en in school kunnen plaatsvinden. Vaak heeft dit te maken met de belastbaarheid en het missen van lessen tijdens de therapie.

Differentieert de onderwijsaanpak van de school voor verschillen op leerstijlen van leerlingen (reproductiegericht, ervaringsgericht, betekenisgericht, oplossingsgericht)?

- ☒ ja, dat is geïntegreerd in de onderwijsaanpak van de school
- ☐ incidenteel, als een leerling opvalt op leerstijl – of incidenteel, door enkele leerkrachten
- ☐ nee, niet of nauwelijks

Toelichting:

Vooraf door het gebruik van coöperatieve werkvormen, maar ook doordat de leerkrachten zich bewust zijn van de verschillende leerstijlen die de leerlingen hebben. Tijdens de lesvoorbereidingen wordt hier rekening mee gehouden.

Hoe zijn groepen/klassen ingedeeld (welke leerjaren worden gemengd, wat is de omvang van de groepen en de bezetting met leerkrachten)?

Basisschool Achthoeven werkt volgens het leerstof-jaarklassen systeem. Alleen voor de groepen 1/2 is bewust gekozen voor de combinatiegroep. De andere groepen zijn enkele groepen. Er zijn 3 groepen 1/2 en 7, verder zijn er 2 groepen 3, 4, 5, 6 en 8.

Karakterisering van het onderwijs op de school.

Hoe groot is naar uw inschatting:

het percentage leerkrachten dat in de kerndoelen en leerlijnen (minimaal van het eigen leerjaar) beheerst (parate kennis): 80%

het percentage leerkrachten dat in staat is didactisch maatwerk te leveren voor leerlingen: 80%

het percentage leerkrachten dat in staat is pedagogisch maatwerk te leveren voor leerlingen: 100%

het percentage leerkrachten dat initiatief neemt tot dialoog met de leerling om het lesaanbod af te stemmen met de ondersteuningsbehoefte van de leerling: 75%

Toelichting:

Meer in gesprek gaan met de leerlingen is op Achthoeven in ontwikkeling. Dit gebeurt aan de hand van de training van Praat-teken-schema. Dit is een gespreksinstrument om met leerlingen te praten over hun onderwijsbehoeften terwijl samen aantekeningen op een notitieblad worden gemaakt. Met behulp van het Praat-teken-schema gaat de leerkracht met het kind in gesprek over de 5 domeinen vanuit IVO.

de mate waarin de begeleiding een individuele aanpak is dan wel een teamaanpak

- ☐ vooral individuele aanpak van leerkrachten
- ☐ aanpak gedeeld door enkele leerkrachten
- ☒ teamaanpak

Toelichting:

De totale ondersteuningsstructuur is ingebed in de gehele schoolorganisatie. Op schoolniveau wordt dit geregeld besproken en besluiten over genomen.

De mate waarin (ouders en) leerlingen betrokken worden bij de manier van lesgeven

☒	niet of nauwelijks
☐	soms
☐	vaak

Toelichting:

Bij het bepalen van de wijze van lesgeven worden de ouders niet betrokken, wel worden zij uitgebreid geïnformeerd of over de werkwijze van de school en/of de keuze van een bepaalde methode.

Teamexpertise

*Op welke onderwerpen is er sprake van teamexpertise (expertise die gedeeld wordt door **alle** leden van het team, en die door **alle** leden van het team in samenwerking in praktijk gebracht wordt)? Voorbeelden zijn teamexpertise op bepaalde didactische of gedragsmatige aanpakken, of teamexpertise in het betrekken van ouders en leerlingen bij de bepaling van de ondersteuningsbehoeften van de leerlingen.*

De teamexpertise van Achthoeven ligt vooral op het gebied van praktische vaardigheden, zoals de hantering van het DI-model, het inzetten van veel coöperatieve werkvormen en Vreedzame School met elementen van PBS. Met name de attitude en wijze waarop gekeken wordt naar kinderen en hun mogelijkheden zorgt ervoor dat kinderen veel kansen krijgen.

Verder wordt er gewerkt met groepsoverzichten en groepsplannen, waardoor aan het voldoen aan de onderwijsbehoeften tegemoet wordt gekomen.

Domein 3: de beschikbaarheid van extra voorzieningen

op de leslocatie:

- Extra begeleiding
  - in de klassen/groepen: *welke functies voor welke aantallen uur p.w. beschikbaar?*

Toelichting:

Voor de ruim 360 leerlingen heeft Achthoeven structureel voor in totaal 5 dagen extra ondersteuning van onderwijsassistent en RT beschikbaar. (zie ook onderstaand schema)

- **buiten** de klassen/groepen: *welke functies voor welke aantallen uur p.w. beschikbaar?*

Toelichting:

Het is schoolbeleid dat alle extra ondersteuning in de eigen groep van de leerling(en) plaatsvindt.

Afkortingen voor functionarissen:

(Lkr. = leerkracht, Vlkr. = vakleerkracht, OA = onderwijsassistent, RT = remedial teacher, AB = ambulante begeleider, OU = ouder/verzorger, LIO = leerkracht in opleiding, ST = stagiaire)

Groep	Functionaris(sen)	Aantal uren per week	Aantal betrokken lln.
1/2a	Oa*		24
1/2b	Oa*		24
1/2c	Oa*1		26
3a	Oa*		19
3b			18
4a	Oa*		21
4b	Oa*		23
5a	Oa*		25
5b	Oa*		24
6a			24
6b	St*		22
7a	St* o.a. begeleiding OPP		18
7b	St* o.a. begeleiding OPP		22
7c	St* o.a. begeleiding OPP		23
8a	St* o.a. begeleiding OPP		24
8b	St* o.a. begeleiding OPP		26
plusklas		1 dag	12

Eventuele opmerkingen:

*Stagiaire 12 weken in totaal verdeeld over verschillende periodes

*1Onderwijsassistente 24 uur per week in groep 1/2c uit PGB betaald

Rt-er verdeeld over de verschillende groepen voor 1 dag

*Onderwijsassistente verdeeld over de verschillende groepen voor 2 dagen

*Onderwijsassistente verdeeld over de verschillende groepen m.n de kleutergroepen voor 2 dagen

Plusleerkracht voor 1 dag

- *Speciale onderwijs/werkmaterialen voor leerlingen met speciale ondersteuningsbehoeften beschikbaar binnen de school:*

Beschikbare onderwijsmaterialen met speciale didactische kenmerken

Aangepaste leerlijnen:

X alternatieve methodes, praat+tekenschema

X met een lager tempo, veel herhalen, nl. Rekenrijk

X uitgaand van sterk eigen probleemoplossend vermogen, nl. kidskills, stippe stappen, vreedzame school

Beschikbare onderwijsmaterialen met speciale pedagogisch/psychologische kenmerken

Onderwijsmaterialen ondersteunend bij:

X methode voor sociaal-emotionele ontwikkeling, nl. kidskills, stippe stappen, vreedzame school, Scoll, Sociogram

X begrenzing van het gedrag, nl. vreedzame school

X uitdaging tot alertheid en activiteit, nl. coöperatief werken

X het ervaren van successen en het ontvangen van beloningen, nl. vreedzame school en Coöp.werken

X begrip voor sociale interactie (met de volwassenen en de leeftijdsgenoten in de eigen omgeving), nl. Coop en Vreedzame school, Meidenvenijn, Marietje Kessels

Ruimtelijke voorzieningen, in en rond de school

aparte extra ruimtes voor didactische begeleiding

aparte extra ruimtes voor bewegingsbehoeften

aparte extra ruimtes voor verzorging / rust

buitenruimten

Achthoeven heeft niet voldoende extra ruimtelijke voorzieningen voor het bieden van extra ondersteuning van welke aard ook. Wanneer een dergelijke voorziening nodig is wordt deze gecreëerd. Het schoolplein is eigenlijk te klein voor het aantal leerlingen, het team heeft voor de oplossing 'met het volledige team pleinwacht' gekozen, de ouders waarderen dit erg positief. Tot nu toe werkt dit en zijn er minder conflicten. In de grote pauze wordt ook gebruikt gemaakt van het plein van de buurschool.

- *Specialistische expertise op hbo/wo-niveau*

<i>binnen de school zelf beschikbaar</i>	<i>buiten de school snel toegankelijk</i>	
	x	visuele beperkingen
	x	auditieve beperkingen
	x	spraak/taal belemmeringen
x		cognitieve beperkingen
x		motorische beperkingen
	x	beperkingen door langdurige ziekte
x		Autisme Spectrum Stoornissen (ASS)
x		ADHD
x		dyslexie
	x	overige psychiatrische aandoeningen
x		gedragsproblemen
	x	onderwijsachterstanden andere culturen
x		anders, nl. Hoogbegaafdheid

Toelichting:

- Er is ervaringsdeskundigheid op het gebied van beperkingen door langdurige ziekte
- Voor psychiatrische aandoeningen is er enige ervaringsdeskundigheid op het gebied van anorexia.
- Ook voor onderwijs aan andere culturen is op Achthoeven voldoende ervaringsdeskundigheid aanwezig.

- *Samenwerking met instanties buiten het onderwijs.*

	<i>nooit</i>	<i>soms</i>	<i>regelmatig</i>	<i>vaak</i>
SMW				x
Bureau Jeugdzorg			x	
GGD				x
GGZ			x	
MEE		x		
(Kinder)ziekenhuis		x		
Revalidatiekliniek			x	
Justitiële inrichting	x			
Gemeente, leerplicht				x
Politie			x	
anders, nl. ...				

Toelichting:

Verder heeft de school 'normale' contacten met onderwijsondersteunende organisaties zoals begeleidingsdiensten, te weten Op-didact en CED-groep.

Domein 4: de borging van de extra ondersteuning in de organisatie van de school

- *het 'eigenaarschap' van de extra ondersteuning: wie is verantwoordelijk voor een goed verloop van het onderwijsleerproces van de leerling met speciale ondersteuningsbehoeften?*

De leerkracht is verantwoordelijk voor het welbevinden en de ontwikkeling van de leerlingen. Dit gebeurt in samenwerking met IB en consulent.

- *de plaats van de extra ondersteuning binnen het beleid van de school*

De extra ondersteuning door IB en onderwijsassistent is verankerd in het reguliere beleid van de school. De consulent en andere ondersteuners kunnen ingezet worden door o.a. het ondersteuningsbudget van Plein 013, dit is geen structureel budget en is daardoor niet ingebed in het structurele schoolbeleid.

- *volgsystemen voor de didactische voortgang, en voor de sociaal-emotionele voortgang*

Achthoeven gebruikt het Cito-LVS en om de sociaal emotionele ontwikkeling van de leerlingen te volgen wordt Scol (sociale competenties) en Vreedzame School ingezet.

- *Planmatige aanpak van de extra ondersteuning: signalering, besprekingen, evaluaties, overdrachten e.d. (bijvoorbeeld a.d.h.v. de één-zorgroute)*

De school werkt volgens de 1–zorgroute, waarin de hele ondersteuningsstructuur is ingebed. Er wordt gewerkt met pedagogisch didactische groepsoverzichten en met groepsplannen. De IB-er, samen met de consulent, legt flitsbezoeken af en geeft feedback aan de leerkracht. Er zijn 3x per jaar groepsbesprekingen om de voortgang van het leren te volgen en de groepsplannen tijdig bij te stellen.

- *aanwezigheid van protocollen (dyslexie, dyscalculie, medische begeleiding zoals bijv. bij suikerziekte, pesten)*

De gebruikelijke protocollen zoals het dyslexie- en dyscalculie protocol worden gevolgd. Verder zijn er andere protocollen in gebruik hieronder zijn o.a. het protocol medisch handelen en hoogbegaafdheid.

- *wat is de rol van de ouders en de mate van betrokkenheid bij:*
  - *het vaststellen van de onderwijsbehoefte van de leerling*
  - *het bepalen van de onderwijsbegeleiding voor de leerling*
  - *het uitvoeren van de onderwijsbegeleiding voor de leerling*
  - *het evalueren van de onderwijsbegeleiding voor de leerling*

De school is erg open naar ouders, wil hen graag overal bij betrekken en investeert veel in de relatie met de ouders. Daarnaast zorgt zij wel voor rolvastheid. De school is verantwoordelijk voor onderwijs aan de kinderen van de ouders, ze stelt de onderwijsbehoefte vast en bepaalt en voert de begeleiding uit. Samen worden deze activiteiten geëvalueerd. Wanneer school twijfels heeft of vragen worden de ouders geraadpleegd, er wordt gedacht in mogelijkheden en oplossingen, oftewel handelingsgericht.

Domein 5: de intensiteit en omvang van de samenwerking met anderen in het onderwijs

- *Hoe ziet de samenwerking er uit met de andere scholen waarmee de school haar voedingsgebied deelt? Kent de school de andere scholen, bijvoorbeeld hoe de andere scholen omgaan met extra ondersteuning en hoe zij omgaan met verschillen?*

Samenwerking met de andere scholen in Udenhout is goed, maar nog niet erg inhoudelijk, nog geen afstemming gericht op extra ondersteuning. Wel is er het Udenhouts IB-overleg, dit wordt als zinvol ervaren.

- *Hoe ziet de samenwerking er uit met de overige reguliere basisscholen binnen Plein013?*

Samenwerking met andere basisscholen binnen Plein 013 staat op een laag pitje. Aan vele activiteiten die onder de vlag van Plein 013 worden georganiseerd wordt van harte meegewerkt, scholing wordt naar behoefte gevolgd.

- *Hoe ziet de samenwerking er uit met de andere scholen binnen het eigen schoolbestuur?*

Deze samenwerking is goed, er is veel contact en er functioneert op bovenschoolsniveau een IB-netwerk.

- *Hoe ziet de samenwerking er uit met de centrale diensten van Plein013?*

Achthoeven is erg te spreken over de inzet van de consultant en maakt naar behoefte gebruik van andere diensten, zoals het steunpunt hoogbegaafdheid en intermezzo. Van de taalklas, taalhulp, taalschool en topklas is nog geen gebruik gemaakt.

- *Hoe ziet de samenwerking er uit met de voor- en vroegschoolse instellingen, en met het voortgezet onderwijs?*

De PSZ en de BSO bevinden zich in hetzelfde gebouw en de contacten zijn goed. Organisatorisch is er samenwerking, de overdracht is steeds beter (D.O.D) en naar behoefte, er wordt wederzijds van elkaars expertise gebruik gemaakt. Met de PSZ is nog geen inhoudelijke samenwerking zoals het kiezen van de dezelfde thema's. Wel heeft de PSZ in het kader van VVE een methodiek gekozen die aansluit bij Kleuterplein, de werkwijze van de groepen 1/2 van Achthoeven.

Hoe ziet de samenwerking er uit met de scholen voor sbo en so?

De samenwerking met S(B)O is functioneel en naar behoefte. Achthoeven merkt dat SBO nog moet wennen aan het terugkoppelen van de voortgang en welbevinden van hun ex-leerlingen. De terugkoppeling is op samenwerkingsverband-niveau afgesproken, omdat de basisschool dat SBO arrangement bekostigt.

Afsluitende opmerkingen:

Het team van de Achthoeven is een team dat betrokken is en haar leerlingen wil bieden wat ze nodig hebben. Zij heeft een open houding en gaat uit van mogelijkheden en denkt oplossingsgericht. Wanneer zij de expertise niet in huis heeft gaat zij hiernaar op zoek, hierin wordt de school onder andere ondersteund door de consulent van Plein 013.

Verder moet vermeld dat de school het liefst samen met de ouders optrekt om die ondersteuning te krijgen die het kind nodig heeft. De school is flexibel en is bereid zich aan te passen om de ondersteuning zo optimaal mogelijk te laten zijn. Dit wordt door ouders erg gewaardeerd.

Deze positieve houding maakt dat het team van Achthoeven veel aankan en steeds vaardiger wordt in het bieden van extra ondersteuning aan die leerlingen die dat nodig hebben.